

Συντάκτης:

Ημερομηνία Δημοσίευσης: **03/02/2013**

Για τα κοινωνικά κινήματα στις πόλεις της Νότιας Ευρώπης: τριήμερο εργαστήριο

Με το ξέσπασμα της κρίσης, οι χώρες της Νότιας Ευρώπης αντιμετωπίζουν πρωτοφανείς κοινωνικούς, πολιτικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς. Με παρόμοιες ιστορικές, κοινωνικοπολιτικές και πολιτισμικές βάσεις, αλλά και με τις δικές τους ιδιαιτερότητες, οι χώρες αυτές συνιστούν σε μεγάλο βαθμό μία περιφέρεια στο περιθώριο της Ευρώπης. Ιδιαίτερα στη συγκυρία της κρίσης, οι ανισότητες εντός του ευρωπαϊκού χώρου φαίνεται να εντείνονται, αναπαράγοντας προηγούμενα μοντέλα άνισης γεωγραφικά ανάπτυξης και θέτοντας στο επίκεντρο τον προβληματισμό γύρω από την έννοια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Ωστόσο, η ίδια η συνθήκη της κρίσης μπορεί να γίνει αντιληπτή ως ένα κοινό πλαίσιο κατανόησης των εξελίξεων στη Νότια Ευρώπη. Αν και εκδηλώθηκε με διαφορετικούς τρόπους σε κάθε χώρα, οι αιτίες και οι συνέπειές της, καθώς και οι πολιτικές που υιοθετούνται για τη διαχείρισή της φαίνεται να ακολουθούν παρόμοια πρότυπα.

Έπειτα από μια μακρά περίοδο νεοφιλελεύθερων πολιτικών --οι οποίες κατά κύριο λόγο οδήγησαν στη σημερινή κρίση-- επιβάλλονται ακόμη πιο επιθετικές μεταρρυθμίσεις από διεθνείς και τοπικούς παίκτες και συμφέροντα, οι οποίες παρουσιάζονται ως «η αναγκαία και αναπόφευκτη λύση». Μέσα σε ένα «καθεστώς εκτάκτου ανάγκης», υιοθετούνται όλο και πιο αυταρχικές πολιτικές, παραβιάζοντας ή καταργώντας ανθρώπινα, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα και άλλα κεκτημένα, οδηγώντας σε κοινωνική και οικονομική κατάρρευση.

Στο παραπάνω πλαίσιο, οι πόλεις αναδεικνύονται στους κατεξοχήν τόπους συμπύκνωσης της κοινωνικής δυσαρέσκειας και των κοινωνικών αγώνων. Σε συνθήκες αυξανόμενης φτώχειας και περιορισμού των ήδη ανεπαρκών κοινωνικών παροχών, ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών κινημάτων αναδύεται, επιχειρώντας να εκφράσει τις ανάγκες των κοινωνικών ομάδων που βιώνουν τις επιπτώσεις τις κρίσεις. Ως απάντηση, νέες στρατηγικές επιβίωσης, πρακτικές αλληλεγγύης και κοινωνικά δίκτυα συγκροτούνται σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Τα κινήματα αυτά αποκτούν πολλαπλές μορφές και οργανωτικές δομές και, παρότι έχουν συγκεκριμένη χωρική αναφορά, τα αιτήματά τους στρέφονται σε όλες τις κλίμακες λήψης αποφάσεων. Οι διεκδικήσεις και οι δράσεις τους στέκονται κριτικά απέναντι στις παρούσες συνθήκες αποκλεισμού και ανισότητας ενώ εισάγουν νέους συλλογικούς τρόπους οργάνωσης της καθημερινής ζωής στην πόλη.

Η συζήτηση για τις επιπτώσεις της κρίσης στον αστικό χώρο και τις απαντήσεις που επιχειρούν να δώσουν υποκείμενα προερχόμενα από διαφορετικά χωροκοινωνικά πλαίσια, που αντιμετωπίζουν όμως κοινά προβλήματα, αποτελεί βασικό ζητούμενο στη συγκυρία. Αυτό είναι και το θέμα του τριήμερου διεθνούς εργαστηρίου με τίτλο «Καθεστώς κρίσης και αναδυόμενα κοινωνικά κινήματα στις πόλεις της Νότιας Ευρώπης», το οποίο θα διεξαχθεί στην Αθήνα, στις 7-9 Φεβρουαρίου, στο Πολυτεχνείο. Το εργαστήριο διοργανώνεται από την ομάδα encounter Athens, σε συνεργασία με το INURA Athens και το Ινστιτούτο Δημόσιων Πολιτικών και Διακυβέρνησης του Αυτόνομου Πανεπιστημίου της Βαρκελώνης, με την υποστήριξη του τομέα Πολεοδομίας και Χωροταξίας της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ και χρηματοδότηση από το Antipode Foundation.

Πρόθεση της διοργάνωσης είναι να έρθουν σε επαφή ακτιβιστές και ακτιβίστριες, ερευνητές και

ερευνήτριες, που δραστηριοποιούνται σε κοινωνικά κινήματα σε πόλεις της Ελλάδας, Πορτογαλίας, Ιταλίας και Ισπανίας. Ξεπερνώντας τις όποιες εθνικές αφηγήσεις για την κρίση, που δημιουργούν συνθήκες απομόνωσης και ανταγωνισμού, αυτό που επιχειρείται είναι η ανταλλαγή των διαφορετικών εμπειριών, η συζήτηση γύρω από κοινές βάσεις και προοπτικές και, τελικά, η συλλογική παραγωγή ιδεών και εναλλακτικών κατευθύνσεων ριζοσπαστικής δράσης. Στην ίδια κατεύθυνση, έχει προγραμματιστεί και μία δημόσια εκδήλωση με τίτλο «Ενάντια και πέρα από την κρίση: ο ρόλος των κοινωνικών κινήματων πόλης», με ομιλητές τη Margit Mayer, τον Boaventura de Sousa Santos και τον David Harvey, που θα επιχειρήσουν να θίξουν ευρύτερα ζητήματα γύρω από τη δράση των κοινωνικών κινήματων. Όλη η διοργάνωση είναι ανοιχτή σε άτομα και κοινωνικές ομάδες που ενδιαφέρονται να την παρακολουθήσουν και να συνεισφέρουν στις σχετικές συζητήσεις. Το εργαστήριο οργανώνεται γύρω από τρεις θεματικές ενότητες:

1. Στην πρώτη, με τίτλο «Υπερ-νεοφιλελεύθερη αστική ανάπτυξη», η έμφαση δίνεται στις ισχυρές πιέσεις που ασκούνται για την ιδιωτικοποίηση και το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας και των υποδομών, την αυξανόμενη απορρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού, την αποδυνάμωση του δημόσιου ελέγχου και τη δημιουργία μεγάλων αστικών έργων/προγραμμάτων. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις αποτελούν τμήματα ευρύτερων πολιτικών, οι οποίες παρουσιάζονται ως η μόνη λύση, στο πλαίσιο ενός επιθετικού νεοφιλελευθερισμού που πατάει πάνω στη ρητορική περί κατάστασης «έκτακτης ανάγκης» για να συνδέσει ευθέως την έννοια του «κοινού καλού» με την αποπληρωμή του δημόσιου χρέους. Απέναντι σε αυτούς τους ταχύτατους μετασχηματισμούς, αναδύονται μορφές αντίστασης και προσπάθειες κριτικής των κυρίαρχων μοντέλων μεγέθυνσης, που προτείνουν εναλλακτικές πρακτικές αστικής ανάπτυξης.

2. Η δεύτερη θεματική, «Κατοικία στην κρίση», αναδεικνύει τη συζήτηση σχετικά με το δικαίωμα στην κατοικία και την ασφάλεια της στέγης, που κερδίζει ολοένα μεγαλύτερη δημόσια προσοχή και σημασία στα αιτήματα και τις δράσεις των κοινωνικών κινήματων. Σε όλες τις χώρες που εκπροσωπούνται στο εργαστήριο, η κρίση και οι συναρτημένες με αυτήν πολιτικές έχουν επηρεάσει τόσο τις συνθήκες κατοίκησης ευρύτερων κοινωνικών ομάδων όσο και την αγορά κατοικίας. Άλλωστε, το ζήτημα της κατοικίας αποτέλεσε εξαρχής συστατικό στοιχείο της κρίσης, με πιο προφανή εκδήλωση την κρίση των ενυπόθηκων δανείων στις ΗΠΑ και τη φούσκα των κατασκευών στην Ισπανία.

3. Η τρίτη θεματική, με τίτλο «Το τοπικό ως άξονας για νέες κινητοποιήσεις, δίκτυα αλληλεγγύης και δράσης», εστιάζει στη δράση των τοπικών πρωτοβουλιών, στη μεταξύ τους δικτύωση και τη σημασία τους για τη διαχείριση των καθημερινών αναγκών. Μέσα στην καθημερινότητα της πόλης και τις γειτονιές, όπου οι συνέπειες της κρίσης βιώνονται με ιδιαίτερα σκληρό τρόπο, αναδύονται και οι μελλοντικές δυνατότητες και προοπτικές. Ίσως περισσότερο από το παρελθόν, το τοπικό επίπεδο αναδεικνύεται σήμερα ως ένα ιδιαίτερα προνομιακό πεδίο πολιτικής σκέψης και δράσης για την πόλη και τους κατοίκους της.

Δημήτρης Μπαλαμπανίδης, Έλενα Πατατούκα, Δήμητρα Σπανού, εκ μέρους της ομάδας encounter Athens

Καθεστώς κρίσης και αναδυόμενα κοινωνικά κινήματα στις πόλεις της Νότιας Ευρώπης

ΕΜΠ (Συγκρότημα Πατησίων) 7-9 Φεβρουαρίου

Πέμπτη 7 Φεβρουαρίου

15.00-17.00. Υποδοχή στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

17.30-20.00. Ενότητα 1: Καθεστώς κρίσης. Μεταλλαγές και εκφάνσεις της κρίσης στις πόλεις της Νότιας Ευρώπης. Παρουσιάσεις: Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Ελλάδα. Συζήτηση. Σχολιαστής:

Κωστής Χατζημιγάλης (Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο)

Παρασκευή 8 Φεβρουαρίου

10.00-13.30. Ενότητα 2. Υπερ-νεοφιλελεύθερη αστική ανάπτυξη. Παρουσιάσεις κοινωνικών κινημάτων και οργανώσεων: * Πόλεις για την ανάκαμψη (Λισαβόνα) * No-TAV (Τορίνο) * Να ξαναπάρουμε την πόλη. Η Ρώμη δεν πωλείται (Ρώμη) * Επιτροπή Αγώνα για το Μητροπολιτικό Πάρκο στο Ελληνικό (Αθήνα) * Συντονιστική Επιτροπή για τη Διάσωση του Σαρωνικού (Αθήνα) * Πλατφόρμα για την υπεράσπιση του παλιού λιμανιού (Βαρκελώνη) * Πλατφόρμα όχι στο Eurovegas (Μαδρίτη). Συζήτηση. Σχολιαστής: Νίκος Μπελαβίλας (ΕΜΠ).

14:30-18.00. Ενότητα 3. Η κρίση της κατοικίας. Παρουσιάσεις κοινωνικών κινημάτων και οργανώσεων: * Blocchi Precari Metropolitani (Ρώμη) * Κίνημα για τον αγώνα για την κατοικία (Φλωρεντία) * Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης Εξαρχείων-Νεάπολης-Μουσείο (Αθήνα) * Ανοιχτή κοινωνική κατάληψη «Επιβίωση» (Θεσσαλονίκη) * Πλατφόρμα για τα θύματα του ενυπόθηκου δανεισμού (Βαρκελώνη/ Ισπανία) * Στεγαστικές καταλήψεις και κίνημα 15Μ (Μαδρίτη) * HABITA – Κολεκτίβα για το δικαίωμα στην κατοικία και την πόλη (Λισαβόνα) * Δίκτυο πρώην κρίσιμων γειτονιών (Λισαβόνα). Συζήτηση. Σχολιαστής: Σταύρος Σταυρίδης (ΕΜΠ).

18:30-21:00. Δημόσια εκδήλωση: Ενάντια και πέρα από την κρίση: ο ρόλος των κοινωνικών κινημάτων πόλης. Διαλέξεις: Margit Mayer (Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου), Boaventura de Sousa Santos (Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα). Σύντομη παρέμβαση: David Harvey (CUNY Graduate Centre).

Σάββατο 9 Φεβρουαρίου

10:00-13.30. Ενότητα 4. Το τοπικό ως αναφορά για νέες κινητοποιήσεις, δίκτυα αλληλεγγύης και δράσεις. Παρουσιάσεις κοινωνικών κινημάτων και οργανώσεων: * Επιτροπή κατοίκων Εξαρχείων (Αθήνα) * Επιτροπή κατοίκων Ακαδημίας Πλάτωνος (Αθήνα) * Πλατφόρμα για την ανάκτηση του Can Batllo (Βαρκελώνη) * Συνελεύσεις γειτονιάς και κίνημα 15Μ (Μαδρίτη) * Σύλλογος για την περιβαλλοντική αναβάθμιση των γειτονιών της Άνω Λισαβόνα (Λισαβόνα) * Πλατφόρμα Γκέτο (Λισαβόνα) * temporiuso.net (Μιλάνο) * Ο κήπος που θέλουμε (Παλέρμο). Συζήτηση. Σχολιάστρια: Ντίνα Βαΐου (ΕΜΠ).

Ενότητα 5: Διερευνήσεις της κρίσης στις πόλεις της Νότιας Ευρώπης και προοπτικές για συλλογική δράση (17:00-20:30) Στρογγυλό τραπέζι και συζήτηση.

Για περισσότερες πληροφορίες: <http://urbanrise.net>

Η ομάδα **encounter Athens** (<http://encounterathens.wordpress.com/>) συγκροτήθηκε το 2010 από νέους ερευνητές και ερευνήτριες, που ζουν και εργάζονται στην Αθήνα και ασχολούνται με τα ζητήματα του χώρου. Σε συνθήκες κλιμακούμενης κρίσης, σκοπός της ομάδας είναι να διαμορφώσει μια κριτική-εναλλακτική σκέψη για τον χώρο, κυρίως απέναντι στις προωθούμενες αστικές πολιτικές και τις παραμορφώσεις που προωθούνται από τον κυρίαρχο δημόσιο λόγο, στηρίζοντας το αίτημα για μια δίκαιη πόλη.

Το δικαίωμα στην κατοικία. Διαδήλωση

[\[Σχόλια και συζήτηση για το άρθρο στο ιστολόγιο των Ενθεμάτων\]](#)